

NFS förslag på insatser och utvecklingsbehov – Gränshinder och post corona-strategier

Detta underlag är baserat på den diskussion som fördes på ett gemensamt videomöte den 14 maj mellan de svenska ministrarna Eva Nordmark och Anna Hallberg samt NFS (Nordens Fackliga Samorganisation) presidium förstärkt med de svenska ordförandena.

NFS representerades av Bente Sorgenfrey – FH (NFS ordf.), Antti Palola – STTK, Drifa Snædal - ASI, Erik Kollerud – YS, Göran Arrius - Saco, Karl-Petter Thorwaldsson, LO-S, Therese Svanström – TCO och Magnus Gissler – NFS.

Med utgångspunkt i den diskussion som fördes och de synpunkter som framkom vill NFS särskilt understryka följande aspekter rörande gränshinder och post corona-strategier utifrån den rådande situationen:

- **Nordisk trepartsdialog**
 - Det är av avgörande betydelse att det förs en löpande dialog och diskussion mellan regeringarna och arbetsmarknadsparter i Norden – Gärna i form av organiserade trepartssamtal i aktuella frågor. De skadeverkningar som nu har uppstått på grund av stängda gränser måste minimeras genom samverkan på alla plan.
- **Ta den gemensamma nordiska arbetsmarknaden på allvar**
 - Den gemensamma nordiska arbetsmarknaden är så omfattande och betydelsefull, särskilt i gränsregioner, att det inte är rimligt att stänga nationella gränser utan dialog och samordning. Arbetsmarknaden är så integrerad och så avgörande i gränsregionerna att det måste till särskilda lösningar som gör att verksamheter kan upprätthållas och arbetstagare garanteras sina jobb och anställningar.
- **Etablera gränssamverkansmodeller på kontinuerlig basis**
 - Det måste finnas upparbetade styrande funktioner och rutiner för hur ovanstående problem ska lösas i händelse av kris. Etablera därför samverkansmodeller i gränsregioner som involverar berörda parter.
- **Behov av samordnade gränsregler och tillämpning**
 - Konsekvensen av att ett land håller sina gränser öppna medan ett annat stänger är orimlig, då det innebär att medborgare och bofasta i det ena landet ges möjlighet att resa in i det andra – samtidigt som det omvända inte gäller. Gränssamarbetet på den gemensamma nordiska arbetsmarknaden måste samordnas och hanteras på ett gemensamt och rimligt sätt. Det bör ske i enlighet med andemeningen i *Helsingforsavtalet, Överenskommelse om den gemensamma nordiska arbetsmarknaden* och *Den nordiska passkontrollöverenskommelsen (inkl. Schengensamarbetet)*. Det handlar långsiktigt om medborgarnas tillit och tilltro till det nordiska samarbetet, såväl som det europeiska.
- **Tillsätt en gemensam nordisk utredning**
 - Låt Nordiska ministerrådet, på uppdrag av de nordiska samarbetsministrarna genomföra en utredning där effekter, åtgärder och beslut kring pandemin analyseras. Den bör särskilt fokusera på hur olika nationella beslut påverkar det nordiska samarbetet

och möjligheten att nå de nordiska statsministrarnas gemensamma vision om att "Norden ska bli världens mest hållbara och integrerade region".

- **Skattefrågor**
 - Öresundsavtalet:
 - ✓ Gränspendlares beskattning då man inte kan komma till arbetslandet utan är kvar i bosättningslandet, SINK-reglering samt "Forskerordningen"/Expert-skatt.
 - Skattefrågan utanför Öresundsregionen
 - ✓ Även här finns ett antal frågor som behöver lösas snabbt kring arbetspendling och stängda gränser. I vilket land beskattas arbete när arbetet inte kan utföras i arbetslandet och arbetstagaren istället arbetar hemifrån i bosättningslandet? Vad händer om man stannar längre än normalt i arbetslandet? Det är stora skillnader i beskattningsnivåer när denna typ av problem uppstår.
- **Trygghetssystem och social säkerhet**
 - Regelverk kring intyg för kvalifikationstider och upparbetade arbetsvillkor från anställningar i annat land måste harmoniseras då det tar för lång tid att komma in i det nya eller bondelandets system, till exempel vid uppsägning eller permittering. Ålägg arbetsgivaren att utfärda intyg när anställningen upphör. Kan e-system underlätta olika hanteringar?
 - Vid stängda gränser då arbetstagaren arbetar på "fel sida" av nationsgränsen är det viktigt att arbetstagares sociala- och trygghetsförsäkringar fortfarande fungerar och är i kraft.
- **Effektiva och verkningfulla gemensamma strategier post corona**
 - Parterna på den gemensamma nordiska arbetsmarknaden måste inkluderas genom nordisk trepartsdiallog för att dra nytta av parternas kompetens och kunskap i det framtidsorienterade utvecklingsarbetet som handlar om gemensamma post corona-strategier – det är en avgörande faktor för den gemensamma arbetsmarknaden.
 - Trepartsdialoger bör prioriteras av de olika ministerråden på branschnivå – Se NFS och de nordiska branschfederationernas gemensamma skrivelse 7 maj 2020.
 - Ekonomiska satsningar och åtgärder för att garantera fortsatt företagsverksamhet och trygga arbetsplatser är avgörande, såväl här och nu som för framtiden.
- **Rättvis omställning och strukturomvandling**
 - Det är avgörande för vår planet och våra samhällen att Norden, i den rådande situationen, samlar sig bakom strategier som leder till en rättvis och grön omställning. Detta är en angelägen fråga ur facklig horisont där strukturomvandlingen måste ske under socialt trygga former – för att skapa jobb och sysselsättning, trygga välfärden och stärka den gemensamma nordiska konkurrenskraften. Det kommer att bidra till att göra Norden till världens mest hållbara och integrerade region. I detta arbete är den nordiska modellen avgörande.

Nordens Fackliga Samorganisation, NFS, är en samarbetsorganisation för de fackliga centralorganisationerna i Norden. NFS har femton medlemsorganisationer bestående av Lands-, Tjänstemanna- och Akademikerorganisationerna i de nordiska länderna och representerar drygt 8,5 miljoner fackligt anslutna. NFS uppgift är att trygga ett nära samarbete mellan de anslutna medlemsorganisationerna. Samarbetet skall främja de fackligt organiserades intresse i vid mening, genom erfarenhetsutbyte, påverkansarbete och samverkan kring gemensamma mål.